

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязынын
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин,
ажылчы чоннар депутаттарының область Советинин органы

1925 чылда

үндүзлөткөн

1954

МАЙ

26

СРЕДА

№ 105 (3042)

ӨРТӨӨ 20 КОП.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

ССР Эвилелиниң Дээди Советинге
ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелинге
Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитетинде
(1 арын).
РСФСР-ниң Дээди Советинге Улуг
орус улуска (1 арын).
Улустарың бузулбас найралы-
ның тодаргай көргүзүү (2 арын).
Экзаменнериң баштайгы хүннери-
ниң түннелдери (3 арын).
М. Минчимаа.—Өөрөдөлгөниң че-

диншикинги дооскан (3 арын).
Ч. Дажываа.—Эки ажылдыг тулуг
бригадазы (3 арын).
П. Калинин.—Колхозтарның сая
ажыл-агый чорудулганына кон-
рольду күштелдирер (3 арын).
Колхозчу херээженер (3 арын).
Марта Худодий.—Картофельдиң
дүжүдүн ийи каттап көвүдөдир
(3 арын).
А. Шатилов.—Герман болгаш
австрий айтырларың шийтирилээ-

рин чүү шаптыктан турарыл (4
арын).
Тайбының Бүгү-делегей Чөвүле-
линиң онза сессиязына совет деле-
гациянык айтканганы (4 арын).
Тибеттиң тайбыл арга-биле хостал-
ганының үш чылы (4 арын).
Чжоу-Энь-лайның Иденге чоравы
(4 арын).
Индияның кадык камгалал ми-
нистрини Чжоу Энь-лайның хүлээп
алганы (4 арын).

ССР Эвилелиниң Дээди Советинде ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелинге Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитетинде

Улуг байырлалга — Украинаның Россия-биле катташканының
300 чылынга холбаштырган Украин ССР-ниң Дээди Советиниң юбилей
сессиязы Украин Совет Социалистг Республиканың ажылчынарынның,
колхозчуларының болгаш бүгү ажылчы чоннарының өмүзүнден укр-
раин, орус болгаш ССРЭ-ниң бүгү улустарының улуг национал байырла-
дын таварыштыр украин улуска байырың чыгыч сөстери дээш, ССР Эви-
лелиниң Дээди Советинге, ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелинге,
Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитетинде чүректин
ханызындан өөрүп четирип тур база ССР Эвилелиниң Дээди Советиниң
Президиумунга, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге, Совет Эвилелиниң
Коммунистг партиязының Төп Комитетинге изиг ынакшылын болгаш
кызыгаар чок бердингенин илередип тур.

Украин улус даштыкы кулданыкчыларга — польша шляхтага, турк-
татар аг-шериглерге уду, акы-дунма орус улус-биле каттап каттыжар
дээш чүс-чүс чылдарда демиселгип чораван. Украин улус ол демиселинге
орус улусту кажандар бодунун шынчы эвилелчизи болгаш идегелдиг
камгалачкызы кылдыр көрүп чораван.

300 чылдар мурунда алдарлыг Переяслав Радазынга Украинаның
Россия-биле катташканының дугайында төгүлүг шийтирини хүлээп
алган.

Акы-дунмалыкы ийи улустарың каттышканын ниити дайзынарга—
хааның чазакка, помещиктерге болгаш капиталистерге, улуг-күрүнечи
швинистерге болгаш украин националисттерге уду, бистин черлеринвисче
шургуп турган бүгү даштыкы эжелекчилерге уду демиселге оларның
күжүя улгаттырган.

Орус пролетариаттың болгаш оон дайынчы авангардызы, генийлиг
Ленининиң тургусканы болгаш каңалдарыңа Коммунистг партияның
төгүлүгү аренага тыптып келгени украин улустуң оон ийи салым чолунга,
ССРЭ-ниң өске-даа улустарының салым-чолунга ышкаш, шийтирилг
жур-дузалыг болган.

Коммунистг партия бистин чурттуң улустарың Октябрьниң социа-
листг Улуг революциязының бүгү делегейге төгүлүгү тиңделгезинге
эжелектен. Украин улус орус улустуң оон дарыг Октябрьниң оруунга
бир дугаарда кирген болгаш партияның удуртулганы-биле национал тус-
кай эргелиг Совет күрүнени тургузуп, оон-биле бодунуң төгүзүңге чаа
болгаш ылап алдарлыг үениң эгезин салган.

Коммунистг партияның болгаш Совет чазактың мерген политика-
зының ачызы-биле украин улус бүгү украин черлериниң чангыс аай күрү-
неге каттап каттыштырар дугайында бодунуң хөй чүс чылдардагы күзелин
боттандырган.

Коммунистг улуг партияны болгаш оон Төп Комитетин долгандыр
сырый каттышкан украин улус бистин чурттуң бүгү улустары-биле кады
коммунизмниң тиңделгезинче бурунгаар бүзүрелдиг чоруп орат.

Бүгү улустуң байырлыгының хүннеринде Украин улус бодунун төрөл
акызы—орус улусту бүгү күрүнениң йөрээп турар, Совет күрүнениң кү-
жүңүк болгаш күчүзүңүң үнер дөзү база улуг Совет Эвилелиниң чарыл-
бас болгаш составтыг кезээ болур Совет Украинаның чектелтишкени-
ниң үндезини болур бүгү совет улустарың бузулбас найралын йөрээп
турар.

Украинаның Россия-биле катташканының үш чүс чылы —
орус, украин болгаш Совет Эвилелиниң бүгү улустарының чарылбас
найралың байырлыгы, Коммунистг партияның ленини-сталинчи
национал политиказының байырлыгы болуп турар, ол политиказының үнде-
зинде улустарының шүүт ден эргезиниң болгаш кады найрадалганы-
зының дугайында улуг В. И. Ленинниң өөредии турар турар.

Аар үлетпүрүнү улам хөгжүдөр, көдээ ажил-агыйны шийтирилг
көдүрер, бистин чуртка материалдыг болгаш угаан-бодалдың чаагай чоруу-
нуң элбекшилин тургузар херекке партияның болгаш чазактың салган
сорулгаларын боттандырар дээш, партияның чогаатканы бистин чуртка
коммунизм тургузарының улуг чаагай программаны амдыралга боттан-
дырар дээш ажилчынар, тараачынар, күш-ажылчы интеллигенция,
бүгү украин улус боттарының маадырлыг күш-ажылчы-
биле демиселгип турар.

Украин Совет Социалистг Республиканы болгаш оон найралы
Киев хоорайың ССР Эвилелиниң дээди чазак шанналы —Ленин ордени-
биле шаңнаар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң
Чарлыын украин улус хаан өөрүшкү-биле, көдүлүштүк-биле база пар-
тияга болгаш чазакка чүректин ханызындан өөрүп четиринишкени-
биле уткаан.

Ол шаңналдар Совет Украинаның ажилчынарын, колхозчуларын,
интеллигенциязын бистин улуг Төрүн чуртувустуң алдары дээш, совет
улустарының чарылбас өг-бүдөзүңүң аас-кежиң болгаш чектелтишкени
дээш күш-ажылчы чаа маадырлыг чорукче болгаш чедиишкениңерге со-
рук кирип турар.

Совет күрүнени күчүзүн улгаттырар тугар тургузукчу күш-ажыл—
Карпаттарны баштарыңдан Донецк ховуларыңа чедир, Полесьядан
Кара далайны эриктеринге чедир төрүн украин черниң делгемнеринде,
бистин бүгү чуртувуста ышкаш, хайныгып турар.

Украин улус моон-даа ийи бистин улуг партиявыстың тиңделгелиг
тугун, коммунизмниң тугун бедик тудар, ССРЭ-ниң улустарының най-
ралын карап огу дөк камгалаар, ажилчын агыңын болгаш тараачынарын-
ның эвилелин, социалистг күрүнени күчүзүн болгаш камгаланыр ар-
ганын быжыглаар.

Украин, орус болгаш бистин чурттуң бүгү улустарының бузулбас
найралың делгереп, чектелтиң!

Бистин Төрүн чуртувустуң улустарының найралың болгаш ал-
дарыңдыг быжы үндезиниң —Совет Социалистг Республикаларың Эви-
лели делгерезин!

Төрүн Совет чазакка алдар!
Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының дайынчы штабы —
Төп Комитетке алдар!

Коммунизм тургузары дээш демиселге совет улустуң сорул кириңки
болгаш удуртукчу күжү—Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязы дел-
герезин!

Украинаның Россия-биле катташканының 300 чылын демдеглээн Украин ССР-ниң Дээди Советиниң юбилей сессиязы 1954 чылдың май 22-де хүлээп алган.

Кызыл болган байырлыг хурал

Май 22-де Кызылдың Сталин ат-
тыг Күлтура бажынының иштин
болгаш даштын кызыл чыт кылдыр
каастап каан турган. Кежээкиңиң 8
шак четпейн турда, олче хоорайның
партия, совет, хөй-ниити организа-
цияларының төлээлекчилери, бүдү-
рүдгелериниң муриакачылары болгаш
интеллигенцияның төлээлери шуужуп
чоруп турган.

Эргим акылар, угбалар болгаш дуңмалар!
Улуг акы орус улус!
Украинаның Россия-биле катташканының 300 чыл болганы-
ның бүгү улустуң байырлыгын демдеглээри-биле чыылдырган Украин
Совет Социалистг Республиканың Дээди Советиниң юбилей сессиязы
Украинаның ажилчынарынның, колхозчуларының болгаш бүгү ажилчы
чоннарының мурундан бистин өнүүвүс болгаш акымыс, улуг орус улус,
сөзүң изиг ынакшылдың болгаш чүректин ханызыңдан байырың сөзүн
бараалгадып тур.

Уш чүс чыл мурунда, 1654 чылда, эрте бурунгу Переяслав хоорайга
болган төгүлүгү радазынга украин улус Украинаның Россия-биле каттап
каттыжарын хостуг күзөл-сорул илередишкени-биле чарлаан, оон-биле
даштыкы кулданышыңга уду, орус улус-биле каттап каттыжар дээш
ниити улустуң хөй чүс чылдардагы демиселгип дооскаш, чангыс-аай күрү-
неге каттышкаш, дыл болгаш культура талазы-биле, характериниң болгаш
тыптып келгениниң талазы-биле чоок болгаш төрөл акы-дунмалыкы
ийи улуг улус боттарының салым-чолун кезээ мөңгөде
холбаган болгаш бузулбас найралын мөңгө уелерге бодыткан.

Эрткен үеде украин улустуң улуг-хуузуңга кадык болгаш аар шы-
галдалар таварышкан. Украинаны польша шляхта, турк-татар дээрбечи-
лер, литва болгаш венгр маңгыстар хиличкестеп турганнар. Украин улус
акы-дунма орус улустан дузаламчыны өскерлиш чокка албышкан. Даш-
тыкы кулданыкчыларга уду төрүн черин камгалаарыңче хөй каттап
көдүрүп үнүп турган. Даштыкы эжелекчилерге уду демисел шылга-
рангай полководчу болгаш күрүнө ажилдакчы Богдан Хмельницкий-
ниң удуртулганы-биле онза күштүг калбарган. Ол болза, даштыкы кулда-
нышыңкыдан хосталары дээш, орус улус-биле чангыс-аай Россия күрү-
нениң каттап каттыжары дээш украин улустуң чөптүг дайыны болган.
Ол хөй чылдарда болган аар-берге дайыңга украин улуска дузалыг хо-
лун акы-дунма орус улус кезээде сууип келген.

Чангыс-аай Россия күрүнениң каттап каттышкаш, акы-дунма улус-
тар иштиги болгаш даштыкы ниити дайзынарга уду кады демиселдин
чангыс оору-биле чорупканнар. Ол демиселге бистин найралымыс өскөн
болгаш быжыккан. Орус болгаш украин улустарың алдар-хүндүзүңче
болгаш хамаарышпас чорукче халдаан даштыкы эжелекчилерге каңык
дег буза-шавышкының согушкуннарын орус хылыш болгаш казак се-
леме таварыштырар турганнар. Польша шляхта, турк-татар, швед бол-
гаш өске-даа эжелекчилерге уду чангыс эптиг чыскаалга Москваның
болгаш Киевтиң оолдары, Волганың болгаш Днеприниң оолдары туруп
турганнар. Хааның өзү-чурумга, помещиктерге болгаш капиталистерге
уду Россияны болгаш Украинаның ажилчы чоннары хол-холдарыңдан
туттунчуп алгаш демиселгип турганнар. Орус улус ол демиселге кезээде
кол рольду ойноп чораван. Орус улус-биле сырый каттыжарыңдан украин
улус бодунуң чырыктыгы келир үениң көрүп чораван.

Дарлакчыларга уду демиселге бистин улустарымыс эң бужар дай-
зынарын —биске эң ыдыктыг болгаш үнелиг чүүл болур орус болгаш
украин улустарың хаан-биле быжыглаттыңан бузулбас найралымыс хол-
гааралап халдаан украин буржуаз националисттерин болгаш улуг-күрүнеч-
и швинистерин боттарының оруундан бистин улустарымыс ырадыр шыр-
бип чораваннар.

Орус улус бүгү ажилчы кижиги төрелгетениң эң улуг баштыңызы—
гениалдыг Ленинни делегейге берген. Ленинизм чүгдө орус эвес, харын
делегей культуразының болгаш эртеминиң дээди чедиишкени болган.
Боттарының хосталгазы дээш демиселге ажилчы чоннарың улам-на
тиңлеп турар чепсээ ленинизм болган.

Россияның бүгү националдыкың чүс-чүс чылда дарладып чораван
ажылчы массалары улустарың социал болгаш национал хосталгазының
улуг херээн боттандырар ынакшытыг удуртукузуң төгүдө бир-ле ду-
гаарында ажилчын агыңдан, оң дайынчы авангарды —күчүлүг Комму-
нистг партиядан тыпканнар.

Чүгдө «улуг орус болгаш украин пролетарийлерниң чангыс эптиг хө-
делишкенин турар болза, хостуг Украина-туруп болур, ыңдыг чангыс эң
чокта ол дугайында чугаа-даа туруп болбас» дээр дугайында Коммуни-
стг партияның улуг тургузукчу, кижиги төрелгетениң гениин Владимир
Ильич Ленинниң өлүм чок сөстериң Украинаның ажилчынарын, тараа-
чынары болгаш интеллигенциязы боттарының чүрээде ыдыктың-биле
кадагалап келген болгаш кадагалап турарлар.

Кижиги төрелгетениң төгүзүңге эргиделиг болушкун болган
Октябрьниң социалистг Улуг революциязының оору-биле орус улустуң
оон дарыг украин улус бир дугаарында чорупкан. Коммунистг пар-
тияның удуртулганы-биле улуг орус улусту долгандыр чангыс-аай социа-
листг күрүнеге—бузулбас күчүлүг Совет Эвилелини каттышкаш, бистин
чуртувустуң улустары кижиги төрелгетениң төгүзүңде бир-ле дугаа-
рында шынап-ла хостуг, кандыг-даа дарладан болгаш ден эвес чорук-
тан адырылган улустар болганнар.

Чүгдө совет эрге-чагырганың болгаш Коммунистг партияның ачы-
зында, орус болгаш бистин чуртувустуң бүгү улустарының акы-дунма ду-
заламчызы-биле украин улус бодунуң бүгү төгүзүңүң дугузуңда бир-
ле дугаарында бодунуң күрүнелиг болур чоруун тургускан, хосталганы
болгаш аас-кежиңки чедип алган.

Орус-украин ийи улуг улустарың болгаш ССРЭ-ниң бүгү улустары-
ның найралың күчүлүг амдыралчы күжү хамааты дайынчы бол-
гаш элчин интервенциязының чылдарында, социалистг тургузушкунуң
бүгү үе-чадаларында, Ада-чурттуң Улуг дайынының кадык дошкун
шылгалдаларының чылдарында өзүп, быжыгып келген.

Совет Эвилелиниң улустарының акы-дунма өг-бүдөзүңге украин улус
бодунуң материалдыг болгаш угаан бодал күштериниң болуп көрбөзүн
украин күрүнени каттап каттыштырар дугайында бодунуң чүс-чүс чылдагы
күзөл соруун боттандырар. Ам социалистг улуг күрүнө —Совет Эви-
лелиниң чарылбас тудуш кезээ Украин Совет Социалистг Республика бол-
за, Европада эң улуг күрүнелерниң бирезин болуп турар. Совет Украина
экономиктиг кол чугула элзэн хөй көргүзүлгениң талазы-биле Франция,
Италия болгаш өске-даа ол чиктеги капиталистг чурттары ырак
эрткен.

Совет Украина күчүлүг, муриақы индустрияны, сайзырангай көдээ
ажыл-агыйны, социалистг утка-шынарлыг, национал хевирлиг украин
совет культураның республиказы болу берген.

Революсч хосталгалыг демиселдин чангыс-аай чоруу орус болгаш
украин улустарың культурулуг харылзааларының быжыгарыңга тазым-
чалыг байдал болган. Украин культура муриақы орус культураның идея-
лары-биле шагдан тура байлактан келген. Россияның улуг деятельдери-
ниң болгаш бодалчыларының —Пушкиниң, Белинскийниң, Герценниң,
Чернышевскийниң, Гогольдуң, Некрасовтуң, Горькийниң —хосталгага
ынакшылдыг сөзү хааның өзү-чурумга уду демиселге орус, украин бол-
гаш бистин чуртувустуң бүгү улустарының оолдарың болгаш кыстарың
хөй-аът кирген, бот-боттарың хүндүлежириниң болгаш найралдың
өзүзүңга кижизикте. Украин улустуң улуг ыраажылары Тарас Шевчен-

ко, Иван Франко, Леся Украинка, Михайло Коцюбинский, Павло Гра-
бовский акы-дунмалыкы ийи культураларың эртинезинче улуг са-
лышкыны кириген болгаш орус база украин улустарың бузулбас най-
ралын быжыдарыңга кайгамчык улуг рольду ойноан.

ССРЭ-ниң өске бүгү улустарың акы-дунма улуг дузаламчызы-биле
Украинада Харьковтуң трактор заводу, Краматорскиниң аар машина
тудуунуң заводу, «Азовсталь», «Запорожсталь» деп металлургия ком-
бинаттары, Горловканың химия заводу дээр ышкаш, үлетпүрүң шак ың-
дыг кайгамчык улуг бүдүрүлгө черлери тургустунган. Европада эң улуг
Днеприни В. И. Ленин аттыг гидроэлектростанциязы тургустунган. Доунуң
хөмүр даш болгаш Кривой Рогтуң демир руда бассейнери бүрүнү-биле
чаартыңган. Республиканың улуг үлетпүрү 1952 чылда революция мурун-
дагы Украинаның үлетпүрүнден 17 каттап хөй продукцияны берген.
Бүгү чурттаазы-биле бир дөмей Украинада улустуң хергелел бараанна-
рын бүдүрүп турар үлетпүр дүргөн хөгжүп турар.

Социалистг чер ажилының хөгжүлдөзүңде чедиишкениңер дыка
улуг. Украинаның колхозчу тараачынары дыка хөй кайгамчыктыг кижиги-
лери, мога чок дидим чаарткычларың, көдээ ажил-агыйны муриа-
чыларың депшидип үндүргөн. Ажилчынар, колхозчулар болгаш интел-
лигенция көдээ ажил-агыйның бүгү адырларың күштүг көдүрер дугайы-
нда партияны болгаш чазактың шийтирилгени чедиишкениң күчүдериң
чедип алыр дээш бүгү күштерин салып турарлар, ол чорук бистин чурту-
вуска коммунизмни тиңделгелиг тургузарының эң чугула негелделериниң
бирезин болур.

Совет Украинаның бүгү-ле чедиишкениңери болза, Совет Эвилелиниң
улуг Коммунистг партиязының мерген угааның удуртулганың,
ленини-сталинчи национал политиканы боттандырганының түнели,
бистин Төрүн чуртувустуң бүгү улустарының найралың болгаш акы-
дунмалыкы кады ажилдажылганының түнели болза.

Ол найралдың эң-не көсүк чиктериниң бирезин болза, Крым об-
ласты Украин Совет Социалистг Республиканың составыңче шилчип
кени болур.

Эргим акылар, угбалар болгаш дуңмалар!
Бистер каравысты кайнаар-да көөрүвүс бистин ниити демисели-
вистин, бистин ниити тиңделгеликтериниң улуг түнелдери кайда-даа
көсүдүр.

Далайларың болгаш океанарың соолбазы-биле бир дөмей, орус
болгаш украин улустарың чүс-чүс чылдардагы акы-дунма найралы
кажан-да төттүмөс. Бистин чангыс эвнисти теңдиртиптер хире күш тур-
бан, чок болгаш кажан-даа турбас. Бистин чуртувустуң улустарының
арзынга адааннажылганы болгаш көрүшпөс чорукту непередир деп
империалистерниң болгаш оларның агентуразының кандыг-даа орада-
жышкынары буурап дүжүшкүңге ыяп таваржыр. Окан ыдынын
панарыңга болгаш оларның Барыын Европада панчгыштарың им-
периализмни өөдөжөк эдеринчилери —украин буржуаз националисттер
дузалап шыдавастар. Империализмниң саттыкчы агентилериниң ол
чөгөйи болуп украин улус бодунуң эң өжөөтөн дайзынары-биле бир
дөмей көөр хөөн чок.

Бистин найралымыс — коммунизмниң тиңделгезиң дээш демиселге
бузулбас улуг күш, бүгү депшидип кижиги төрелгетене хөй-аът кирик-
чи улуг үлегер-чижек. Чер бөмбүрээниң миллион-миллион кижилери
боттарың караан Совет Эвилелиңче утландыргаш, чүгдө социализм
улустарың болгаш националдыкың чектелтишкенин, улустарың
өзүлүг найралын болгаш ден чоруун, оларның кады ажилдажылганы
болгаш бот-боттарыңга дузалажырын хандырар деп чүвени көрүп турар-
лар.

Украинаның Россия-биле катташканының 300 чылының улуг
байырлары бүгү улустуң социалистг чарыкы-биле демдегелтиңген. Совет
Украинаның ажилчы чоннары Россия Федерациязының колхозчула-
рының болгаш механизаторларының чарыкка кыйгырың эң улуг бир
эп-сеткил-биле уткуп хүлээп алган. Олар көдээ ажил-агыйны улам
ийи хөгжүдериңге чаа-чаа чедиишкениңери чедип алыр дээш бүгү
күштерин салырлар.

Бүгү украин черде тургузукчу чогаадкыч күш-ажыл хайнып турар.
Коммунистг партияга удуртурган республиканың ажилчы чоннары за-
водтарда болгаш шахталарда, ховуларда болгаш лабораторияларда ком-
мунизмни тургузарыңдыг улуг чаагай программаны амдыралга боттан-
дырар дээш улуг сорукутуг демиселгип турар. Бистер ол программаның
чедиишкени боттарың ажилчын агы биле тараачынарың эвилелин,
улустарың найралын улам ийи быжыдарыңга, бүгү совет ниитили-
диң мораль-политиктиг чангыс эвниңге, совет күрүнениң күчүзүңүң бол-
гаш бүгү делегейде ат-алдарыңды улам ийи эзеринге, бүгү делегейде
тайбыкы быжыларыңга дөгүм болур деп чүвени ханызы-биле медереп
билип турар бис.

Бистер, украиннар, орус акымыс сөзүң-биле кады, бистин Төрүн чур-
тувустуң бүгү улустары-биле кады бистин чуртувуска материалдыг бол-
гаш культурулуг үнелиг чүүлдериниң элбекшилин, чонга хергелел чүүлү
ниң болгаш аш-чемниң элбекшилин, бистин үзүктел чок өзүп турар
үлетпүрүң чиг-этин элбекшилин тургузарыңга күштериниң хайра-
лабас бис. Акы-дунмалыкы холбаа-биле тутчуп каттышкан, социалистг
тургузукчуң байдалыңда чурттап турар улустарга ол сорулга энежер—
бис ону хүндүлүү-биле күүседир бис!

Орус акылар, угбалар болгаш дуңмалар! Бистин эргим өнүктөривис
болгаш шийтеривис! Бо байырладыг часык хүннерде украин чер хереле-
ни, чектелтип турар. Байырлап кирбээ-дег ыңдыг бажыңар чок. Ук-
раин улус бистин Төрүн совет Ада-чуртувусту хүндүлөп, алдаржыдып
турар. Бистер: «Хай живе нерушима дружба вильных радянских наро-
дов!» деп улуг сөстериң каттап-катап каттап турар бис. Бистер бо сөс-
териниң уругларымыска, уругларымыстың уругларыңга болгаш
оларның уругларыңга чыгыр бис. Бо чыгыг келир үениң салгакчылары-
ның чүректеринге, угаанарыңга болгаш чаагай үүдөзүңге чурттап
чорзун.

Бистин өнүүвүс болгаш акымыс, орус улус, сөзүң-биле кады, Совет
Эвилелиниң бүгү улустары-биле кады бистер бүгү тиңделгеликтериниң
хөй-аът кирикчиңи болгаш организаакчызы—бистин төрүн Совет Эви-
лелиниң Коммунистг партиязыңды алдары дээш, бистин төрүн Совет
чазавыстың алдары дээш йөрээл салып тур бис.

Партияны чырыктыгы угаан бодалыңга, оон эрести, чалбыштыг,
чаагай чүрээ—Төп Комитетке алдар! Совет чазакка алдар! Бистин совет
амыдралымыска байлак болуп турар бүгү-ле кайгамчыктыг болгаш
өөрүшкүлүг чүүлдер дээш партияга болгаш чазакка бүгү улус четирдиниң!
Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинниң тугунуң адаа-биле, бистин ал-
дарлыг Коммунистг партиявыстың, төрүн Совет чазавыстың удуртул-
ганы-биле, бистин Төрүн чуртувустуң улустарының, ондук улустарың,
акы-дунмалыкы улустарың сырый чыскаалы-биле кижиги төрелгетениң
аас-кежиңниң бединиче, коммунизмче чоруп олар бис!

Слава и розвита, ленинско-сталинско дружба народов!
Будь славен, великий ридный российский народ!
Слава нашей могучий Витязини — Союзови Радянских социа-
листичных Республик!

**Украинаның Россия-биле катташканының 300 чылын демдеглээн
Украин ССР-ниң Дээди Советиниң юбилей сессиязынга
1954 чылдың май 22-де хүлээп алган.**

Улустарнын бузулбас найырларынын тодаргай көргүзүү

Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылынга тураскааткан Украин ССР-ниң Дээди Советиниң юбилей сессиязы

Кызылга болган байырлар

КИЕВ, май 22. Бүгү совет улус улуг национал байырлар—Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылын бодуну чогадыкчы күштеринин чечектелишкенин баяндалды өөрүшкүлү болгаш байырлардыг уткаан. Бистин чуртувустуң төөгүзүңе ол шыгарангай болушкун тураскаалдыг, уттундурбас арын болуп кирер.

Киев байырларды-биле кайгамчык чаагай шиметинген турган. Хооранын бажынардыг болгаш хей санныг тудулардыг кызыл транспарантылар чаксы хүнүн чаагай херелинге чалбышталып, Совет Эвилелиниң болгаш бүгү 16 эвилелдекен республикаларынын күрүне туктары чечектер-биле чөлөштөлүп, Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылынын чурумалдыг бажы алдынардыг чайыннап турган.

Украин ССР-ниң күрүне тугу Киевтин Т. Г. Шевченко аттыг күрүнеиниң операция болгаш балеттин академиктиг театрынын кырынга чоргаары-биле хиснип турган. Анаа, Украин ССР-ниң Дээди Советиниң байырлардыг сессиязынга ол хүн республиканын мурнакчы кижилери—депутаттар болгаш хей санныг аалчылар, Совет Эвилелиниң аки-дунмалышкы республикаларынын төлээлери, Польша Улус Республикаынын сейминин, Канаданын каттышкан украинянынын эштелгезиниң төлээлери чыылган.

Эртегиниң 11 шак Украин ССР-ниң Дээди Советиниң даргазы депутат П. Г. Тычина допчу эте сөзү-биле сессияны ажиткан.

Украин Совет Социалистиг Республикаынын, Украин ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш Украинанын Коммунистиг партиязынын Төп Комитетиниң адынга ССР Эвилелиниң Дээди Советиниң Президиумунун, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязынын Төп Комитетиниң чедирген байры келген деп депутат П. Г. Тычина дыңнаткан. Ол дыңнадыг димиттиг, байырлаашкыны шилчип турар үр адыш часкаашкынын хайныктырган.

Украин ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Н. Т. Кальченко байырынын текстизин номчаан.

ССР Эвилелиниң Дээди Советиниң Президиумунун, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязынын Төп Комитетиниң коммунизмниң тийлелгезин дээш улуг демселдег алдардыг украин улустуң чаа-чаа чедишкенинде болурун күзүөн, Украин Совет Социалистиг Республикаынын, украин, орус болгаш бистин чуртувустуң бүгү улустарынын бузулбас найырларынын алдары дээш, бүгү делегейге тайбындык күчүлүг өлөңгизи—Совет Социалистиг Республикаларынын Эвилелиниң алдары дээш димиттиг адыш часкаашкынын хайныктырган.

Хуралдыг даргазы чаа өөрүшкүлүг медээни дыңнаткан: Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылынга алдар болдуруп база ажил-агый болгаш культура тургузушкунунга украин улустуң чеди алган шыгарангай чедишкенин демдег. Лышан, ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиуму Украин Совет Социалистиг Республикаынын—Ленин ордени-биле шагнаан. Депутаттар болгаш аалчылар Чарлыктын текстизин улуг кичээңгей-биле дыңнааннар. Шупту туруп келген. Залга адыш часкаашкыны димитти-биле үргүлчүлөп турган.

Киев хоорайны Ленин ордени-биле шагнаан дугайында ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Чарлыктын П. Г. Тычина номчуурга байырлардыг адыш часкаашкыны база дагын димиреп үнгөн.

«Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылы» деп илеткелди кылары-биле Украинанын Коммунистиг партиязынын Төп Комитетиниң бирги секретары эш А. И. Кириченкога сөс бээрге, олуршканын изи-биле уткааннар.

Эш Кириченко илеткелдиниң эгинде Украинанын Коммунистиг партиязынын Төп Комитетиниң, Совет Украинанын чазаанын, Украин ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун даасканын Эугаар бүгү украин улустуң мурнундан Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылын байырлары-биле чедип кел-

ген эргим аалчыларга, улуг орус улустуң, аки-дунмалышкы совет республикаларынын төлээлеринге, бистин Ада-чуртувустуң алдардыг найрасдалы—Москваның, Ленинградтың чорутканнарынга, Польша сейминин болгаш Канаданын каттышкан украинянынын эштелгезиниң төлээлеринге чүректиң ханызындан изиң байыр чедирген.

Украинанын Коммунистиг Төп Комитетиниң, Украин ССР-ниң чазаанын, УССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун мурнундан эш Кириченко улуг болгаш өөрүшкүлүг байырлар—Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чыл болганы-биле РСФСР-ниң болгаш Совет Украинанын ажилчыннарынга, колхозчуларынга, интеллигендиязынга, бүгү ажилчы чоннарынга чүректиң ханызындан байыр чедирген.

Аки-дунмалышкы ийи славян улустарынын бузулбас сырый каттыжылганын мөңгези-биле бадыткаан Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылынын улуг төгүлүгүгүжү-дүзүзүң илеткелчи тодаргайы-биле чугаалаан.

—Бистин чуртувустуң хөгжүлдезиниң бүгү төөгүзү болза, ийи эң улуг славян улустарынын—орус болгаш украин улустарынын чаңгыс-аай Россия күрүнеге катап каттышканын төөгү талазы-биле депшилетип, карачангышын орук болган болгаш чүгөл ол улуг улустарынын эвес, харын бистин чуртувустуң бүгү улустарынын амдыралынга онза чугула рольду ойнаан деп чүвени бүзүредип көргүскен—деп эш Кириченко чугаалаан.—Украинанын Россия-биле катап каттыжышкынын дашткы эжелекчилерге удур, помещиктерге болгаш капиталистерге удур демселдег эрге-ажыктарынын ниити чоруу-биле, экономиктиг болгаш культуруг хөгжүлдезин эрге-ажыктарынын ниити чоруу-биле болдунган. Украин улустуң эки тура-биле шилип алганы ол оруктуг шынныын амдыралды бүрүнү-биле бадыткаан.

Орус болгаш украин улустарынын чүс-чүс чылдар аки-дунмалыжылганы Октябрьдин социалистиг Улуг революциянынын тийлелгезин дээш тулушкуннарга бажыккан деп илеткелчи үргүлчүлөдөн. Орус пролетариат маадрыг Коммунистиг партиянын удуртулгазы-биле тийлелгел социалистиг революцияны баштап, ботандырды. Октябрьдин социалистиг Улуг революцияны оруунче, социализм тургузушкунун оруунче орус улустуң соон салган, бир-ле дугаарында украин улус кирген.

Орус, украин болгаш Улуг Совет Төрүн чурттуң бүгү улустарынын амдыралына болгаш бүгү делегейге төөгүлүг тийлелгезинге Коммунистиг партиянын шыгарангай ролуң дугайында, Совет Эвилелиниң составтыг болгаш чарылбас кези—Совет Украинанын чечектелишкениниң үндезин болуп турар улустарынын аки-дунмалышкы бузулбас найырларынын, чогадыкчы күжүнүң дугайында илеткелчиниң сөстери залга димиттиг адыш часкаашкыны-биле чаңгылан турган.

Улетпүрүнү, көдээ ажил-агыйның, эртемин болгаш культураны хөгжүлдезинге Коммунистиг партиянын удуртулгазы-биле украин улустуң чеди алган чедишкенин эш Кириченко тодаргайлап чугаалаан. Ол бүгү чедишкенин болза, орус болгаш бистин Төрүн чуртувустуң бүгү улустарынын ак-сеткилдиг дүзаламчызынын түңнети болуп турар.

Эш Кириченкоң илеткелчин доопушаан, чугаалааны болза:

—Украин улус, Украинанын Коммунистиг партиязынын Төп Комитетиниң, Украин ССР-ниң чазаа бистин алдардыг Ада-чуртувустуң улустарынын найырларын карак огу дег камгаалап, бажыккаар дээрзин Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязынын Төп Комитетинге, Совет чазакка, орус улуска болгаш бистин Төрүн чуртувустуң бүгү улустарынга бүзүредирин чөпшээрер көрүңер.

Бистин улуг Төрүн чуртувустуң Совет Социалистиг Республикаларынын Эвилелинин, улуг орус улустуң, украин болгаш орус улустарынын аки-дунмалышкы бузулбас найырларынын алдары дээш, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязынын Төп Комитетиниң болгаш Совет Чазактын алдары дээш илеткелчин орус болгаш украин дылдарга чугаалаан сөстери байырлаашкыны шилчип турар димиттиг үр адыш часкаашкынын хайныктырган.

ССРЭ-ниң Дээди Советинге, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязынын Төп Комитетинге украин улустуң мурнундан байырлыг чагаанын текстизин Украин ССР-ниң Дээди Совети улуг көдүрлүшү-күн-биле хүлээп алган.

Аки-дунма орус улустан украин улуска байыр чедирери-биле РСФСР-ниң төлээлериниң удуртукузу, РСФСР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун даргазы М. П. Тарасовка сөс берген.

—Эргим эштер, өңүктөр!—деп эш Тарасов чугаалаан.—Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чыл болганы-биле холбаштыг РСФСР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун болгаш Министрлер Чөвүлелиниң мурнундан силерге болгаш силерниң нүгүрүнөр-биле бүгү украин улуска орус улустан, бистин ынак Төрүн чуртувустуң улуг найыспалы—Москвадан болгаш Россиянын Совет Федеративтиг Социалистиг Республикаынын чурттаан бүгү улустан изиң байыр чедирерин болгаш сагыш сеткилдиг ханызындан амыр-менди айтырып менээ чөпшээрер көрүңер. (Димиттиг адыш часкаашкыны).

—Украин ССР-ниң Дээди Советиниң байырлардыг сессиясында келген РСФСР-ниң төлээлери Россия Федерациязынын улустарынын төлээлэр улуг алдары анаа көргүскенин медресшин-биле чоргаларынын турар—деп эш Тарасов чугаалаан.—Россия Федерациязынын ажилчы чоннарына оларнын көргүскени ынакшылдыг болгаш бүзүредили чаагай сеткил-сагыш дээш Украинанын ажилчы чоннарынга өөрүп байырлап турар бис.

Орус болгаш украин улустарынын бузулбас найырларынын демдээ кылдыр эш Тарасов РСФСР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун болгаш Министрлер Чөвүлелиниң мурнундан Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылынга алдар болдуруп, украин улуска белектерин бараалгадып тывыскан. Шупту туруп келген. Орус улустуң алдары дээш байырлардыг күчүлүгү адыш часкаашкыны залга димиреп үнгөн.

Оң соонда Белорус ССР-ниң төлээлериниң удуртукузу, БССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун даргазы В. И. Козлов чүве чугаалаан.

Бүгү улустуң байырлары—Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чыл болган хүнүнде улус ажил-агыйның болгаш культураның улам ыңайгы чечектелишкенин дээш, социалистиг Төрүн чурттуң күчү-шыдалын быжыккаар дээш, бистин чуртувуска коммунизмниң долу тийлелгези дээш демселге чаа улуг чедишкенинде болурун белорус улус аки-дунма украин улуска изи-биле күзеп турар деп эш Козлов чугаалаан. (Адыш часкаашкыны).

Украин улуска ол ышкак байыр чедирип, чүректиң ханызындан амыр-менди айтырып Узбек ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун даргазы Ш. Рашидов, Казак ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун даргазы Н. Д. Ундасынов, Грузин ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун даргазы М. Д. Чубинидзе, Азербайжан ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы С. Рагимов, Литваның Коммунистиг партиязынын Төп Комитетиниң секретары М. Ю. Шумаускас, Молдав ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун даргазы И. С. Колика, Латви ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы В. Т. Лацис, Киргизиянын Коммунистиг партиязынын ТК-ның секретары К. Каракеев, Тажик ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун даргазы Н. Долхуодов, Армян ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун даргазы Ш. М. Арушанян, Туркменианын Коммунистиг партиязынын Төп Комитетиниң секретары Н. Дурдыев, Эстон ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазынын оралакчызы Г. Неллас, Карел-Фин ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун даргазынын оралакчызы В. В. Карпов чүве чугаалааннар.

Чырыктыг байырларга алдар болдуруп, аки-дунмалышкы эвилелдекен республикаларынын бүгү төлээлери украин улуска белектерин,

байыр чедирген бижиктерин өккелгенер. Чыылганнар димиттиг адыш часка турда, ол чүректиң ханызындан чаагай белектерин төлээлериниң удурткучулары Украин ССР-ниң Дээди Советиниң даргазы П. Г. Тычинага тыпысып турганнар.

Польша Улус Республикаынын сейминин төлээлериниң удуртукузу, Күрүне Чөвүлелиниң Даргазынын оралакчызы Стефан Игнарның польша дыл кырынга чугаалаан чугаанын депутаттар болгаш аалчылар димиттиг адыш часкаашкыны-биле уткааннар. Ол УССР-ниң Дээди Советинге, а оон нүгүрү-биле бүгү украин улуска польша улустуң сеткил-сагыштың ханызындан аки-дунмалышкы байырын дамчыткан.

Канаданын каттышкан украинянынын эштелгезинден украин улуска байыр чедирери-биле төлээлериниң баштыны, Канаданын Славян комитетиниң даргазы И. П. Бойчука сөс берген.

Украин ССР-ниң Дээди Советиниң сессиязы украин улустан улуг орус улуска байырлыг чагаанын текстизин кайгамчык улуг көдүрлүшкүнүнү баядалында хүлээп алган.

Оң соонда Украин ССР-ниң Дээди Совети Россиянын Совет Федеративтиг Социалистиг Республикаынын байырлардыг сессиязынга баары-биле Украин Совет Социалистиг Республикаынын чазак төлээлериниң составын 35 кижи составтыг кылдыр бадылаан. Төлээлере үлетпүр бүдүрүлгелериниң алдардыг кижилери, көдээ ажил-агыйның мурнакчылары, эртемин, литературанын, уран-чүлүдүң ажилдакчылары, хей-ниити организацияларынын төлээлекчилери кирген.

Хуралдыг даргазы—Украин ССР-ниң Дээди Советиниң даргазы депутат П. Г. Тычина Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылынын байырлары-биле холбаштыг УССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун, УССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш Украинанын Коммунистиг партиязынын ТК-ның адынга аки-дунмалышкы эвилелдекен республикалардан, партия, хей-ниити организацияларындан хей санныг байырлыг телеграммалар алдырган деп дыңнаткан. Ол чыылганнарын мурнундан байыр чедирген бүгү-ле организацияларга чүректиң ханызындан өөрүп четиргенин илергейлээн.

Депутат П. Г. Тычина төлээлекчилери сессияга чүве чугаалаан аки-дунмалышкы республикаларынын бүгү төлээлеринге оларнын украин улуска байыр-мендиниң чыгыг сөстери дээш, оларнын Совет Украинанын ажилчы чоннарынга өккелгени наагай белектери дээш УССР-ниң Дээди Советиниң мурнундан чүректиң ханызындан өөрүп четиргенин илергейлээн.

Украин ССР-ниң Дээди Советиниң даргазы П. Г. Тычина Украин Совет Социалистиг Республикаынын Дээди Советиниң байырлардыг сессиязы хагдыган деп чарлаан.

Украин ССР-ниң Күрүне Гимнизи кайгамчык байырларды-биле чаңгылан турган. (СЭТА).

Май 23-түн хүнү Кызыл хоорайнын чурттакчыларына тураскаал кылдыр үр үеде артык калыр. Ол болза, чайыннанчак, долу өөрүшкүлүг болгаш хөгүлүг байырлар болган. Хоорайнын каастатынып шиметинген кудумчулары кайгамчыктыг кылдыр көстүп турган. Чер болганда, кайнаар-даа көөрге туктар. Бистин чуртувустуң бүгү улустарын коммунизмниң тийлелгезинче оруктап баштап орап төрүн Коммунистиг партияны, хей националдыг Совет күрүнеиниң улустарынын улуг найырларын алдаржыдып турар лозунгуларын транспарантылар бажынарда астынгылаан. Чер болганда-ла—улустарнын найырларынын дугайында кижиги төлөгетиниң күзөл-бодалы бүткен делегейде карачангыс чурт—Совет күрүнеиниң үндезлекчизи Владимир Ильич Ленинниң, оң өлүм чок херзиниң уламчылакчызы—Иосиф Виссарионович Сталинниң, партияны болгаш чазактын удурткучуларынын портреттери, ССРЭ-ниң күрүне туктары, аки-дунма республикаларынын туктары; мында улуг чургагалар: 1654—1954.

Кызылдың ажилчы чоннары бистин калбак-делем Төрүн чуртувустуң санап четпес хоорайлары болгаш суурлары-биле бир дөмей Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылын байырларды-биле демделгезин. Радиопродукторлар төрүн Москваның, орденин Украин республиканын орденин төвү—эрте бурунгу Киевтин үнүн дамчыдып турган.

Шаң ол хүн Кызылдың кудумчулары, шалдери болгаш паркы кажанда илди хей кижилег болуп көрбөөн боор! Каас шиник кылдыр кетиникен, байырлаңгы арын-шырайлыг муң-муң чурттакчылар улустуң массалыг селгүстөшкенинге киржир дээш дашкаар үнгенер.

Хей санныг көрүкчүлөр эртегиниң 10 шакта хоорайнын эң шилдик чагаттерчилериниң чарыжын көөр дээш облуккускомуң бажынын чанынга келгенер. Оон 30 километр турттуг дээрбектелчек вело-эстафетаны салып үндүргөн. Анаа «Металлурга», «Урожай» нитилелдериниң кежигүннери, искрачылар болгаш динамочулар киришкенер. Кижиги бүрүзү 3 километрини эртер.

Баштай-ла «Металлурга» команданын төлээлекчизи мурнунче ушта халдып үнгөн. Ол эстафетаны бодунуң эжинге ол-ла бир дугаар үнгени-биле хевээр бир дугаарында дамчыдып берген. Даразында этапка «Искра—1-ниң» төлээлекчизи бир дугаарында чоруп орган. Ол маргылдаага искрачылар тийлээн. Ол команданың шагы—1 шак 7 минута 19 секунда болган.

«Урожай» нитилелиниң команданы улуг тийлелгени чеди алган. Олар эң баштай сөөлүңгө чоруп тургаш, эстафетанын төңүзүнде ийи дугаар черге келгенер. Үшкү черин «Искра—2» алган.

Тийлээн командага хүндүлүг шаңнал—кубокту тывыскан.

Культура болгаш дыштанылга паркыне кижилерниң шуушкак агышкыны шимчеп чоруп турган. Боже аныктар болгаш кырганнар, элээди болгаш бичи уруглар кирип

турган. Бяштарның бүрүлери ам-даа үнмез, оңт-сиген ам-даа ногаарар-баан, ыңчалза-даа ак-көк Енисейнин эринде боду бүткен кайгамчыктыг парк—байырлардыг янзы-бүрү коттомнеринден янзы-бүрү өңүг болуп турган. «300 чыл» деп үжүктөрлиг улуг транспарантыны аскан улуг аллеялар кижилер чоруп-ла, чоруп-ла турган. Сактырга бөгүн бүгү хоорай ишти мында чоруп турганзыг Бүгүдөгү бийдингир, улустуң ирларынын аялгалары мында-мында дыңналып турган. Чер болганда хөгжөшкөн. Музыка, мытык каткылар—бо бүгү эзулуг бүгү-ниитини байырларынын чурун көргүзүп турган.

Маана чораннарныкы дык хөй украин черни эки билерлер. Чамдыктары анаа чурттап, ажилдап чораннар, а чамдыкы дайыннарныкы болгаш берге чылдарынын дургузунда Украинаны эжелекчилерден хостары-биле бистин тийлелгелиг армиявыстың хүрээленинге бооларын тудуп алган тулчуп чораннар...

Ол хүнү спортчу маргылдаалар-биле демделгезин. Боодалга талазы-биле хоорайнын бирги чери дээш оң ийи командалар маргышканнар. Эң эки түнелди облпотребсоюзтуң төлээлекчилери чеди алганнар.

Национал хүреш дык солун болган. Анаа 64 мөгелер хүрешкен. Намчилов шүүлген, Даржаа (көдээ ажил-агый техникуму) үжүрлөшкен. Национал хүреш көрүкчүлери кичээңгейин улуу-биле хаара туткан турган.

Паркка келгенер хол бөмбүүнү маргылдаазын база дык сонургааннар. Баскетбол шөлүңге «Металлургу» спортсменнери искрачыларга удур шийтирлиг атакаларын кылганнар.

Баг-кагар шөлге дык хей кижиги чыылган. Хоочун орус оюнну чыл санында Тывага улам калбаа-биле ажилгап турар. Анаа искрачылар тийлелгени алган.

Хоорай бүдүрүлгелериниң болгаш албан черлериниң бот-тывынгар уран-чүүл коллективтериниң кижикчилери боттарынын мастерстволарын көргүскенер. Украин улустуң ирларынын аялгалары, илангыя «Калбак-делем Днепр хайнып, мөөрөп чыдыр» деп хөйге бийдингир украинянынын аялганы чер болганда дыңналып турган. Ногаан театрга, оон чанынга, танец шөлүңге бот-тывынгар уран-чүлүдүк дык хей коллективтери оон көргүскенер.

Имиртиней бергенде ногаан театрынын оттары чырыкыландыр кылган. Оң сөзүңгезинде украин драматург Минькоңуң «Фамилияларын алавай» деп шизин үнгөн. Кышкы болгаш чаггы театрларга украин кино чуруктар үнгөн.

Ол хүн «Совет Тываның 5 чыл ою» стадион база-ла хаймынг турган. Маана динамочулар «Металлургу» бут бөмбүкчүлери-биле ужурашкан. Ол ужуражышкыны «Динамо» нитилелиниң спортсменнерини тийлелгези-биле доозулган.

Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылынга алдар болдуруп улустуң массалыг селгүстөшкенин орай дүнеге чедир үргүлчүлөдөн.

Украинанын Россия-биле катап каттышканынын 300 чылын Кызыл хоорайнын ажилчы чоннары калбаа-биле демделгезин эртерген. Чурукта: Гастелло аттыг культура болгаш дыштанылга паркында массалыг селгүстөшкенин. Чуруу С. Феоктистовтуу.

Школаларда экзаменнер

Экзаменнерниң баштайгы хуннериниң түнелдери

Май 20-де бистиң делгем улуг Төрөн чуртвустуң бугу школаларында доозарының болгаш шилчири...

Экзаменнерниң түгө эки болгаш кончук эки демдектерге дуjaar деп чүткөн изиг күзөл, шийтпирлиг болду Кызылдың № 2 ортумак школына...

Дөрткү класстың экзаменнерге киржири шүптү 33 өреникчилери дүвүрүн сеткили оожумнадыккан турда, ол класстың орус дыл башкызы...

Эвэз сөстүг-даа болза, грамматиканың дүрүмнеринге чагырткан диктантны шевергин, чазыг чок бижир...

Арифметиканың бижимел ажылын V болгаш VI класстарга чоруткан. Бешки класстардан 5 кижини (Иргит...

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). Май 20-де Кара-Тал ортумак школының ийи дөрткү класстарына орус дылды...

Ортумак школының сес дутааргы доозучулары ийи онгу класстарның 30 өреникчилери орус дылдык...

Онгу класстарының хөй кезин бир дугааргы болгаш үш дугааргы темаларыны шилип алганнар. Таптыг...

Благодия өреникчилер Ойдуң Бартаа, Рая Серия кончук эки демдектерге бижээнер. Оун ийи 4 кижини, 24 кижини ортумак демдек...

Май 21-де алгебраның бижимел ажылын школының ийи сески класстарына чоруткан. Оларнык 13-ү кончук эки, 17-зи эки, 11-и ортумак...

кончук эки, 9-зу эки, 32-зи ортумак, чангызы багай демдектик болган. Май 21-де ортумак школының үш бешки класстарына арифметиканың бижимел ажылын кылган.

Өөредилгениң чедишкениң дооскан

Кызылдың № 9 школының бирги класы 1953—1954 өөредилге чылың чедишкениң дооскан. Майын 21-де өөренкичилер биле ада-инени каттышкан хуралына илерээни болза...

Класстың ол бугу чедишкенини болза, башкылар коллективниң чагыс эл-сеткидиг ажылының көргүзүү болур. Бо талазы-биле баштагы башкы Мария Ивановна Ноздринаның...

М. МИНЧИМАА.

Эки ажылдыг тудуг бригадазы

Тес-Хем районунуң Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң кезижүгүнери тудуг ажылының талазы-биле сөөлү ийи—үш чылдарда чамдык көргүзүгүлери чедип алганнар.

1953 чылда чангыс-аай хевир-биле кылган 20 бажынаарны туткаш, 20 колхозчуларның өг-бүлезин сууржун амдыралче кирген болгаш автомашина гаражын, мал эмнелгезиниң бажынын, малдың 5 кажааларын ажылдалга киирген.

Бо чылын тудугга хереглээр тудуг материалдарының 3000 кубометр ыякын кезип, чонгаш тудуг шөлүнде сөөртүп дүжүрген. Ам тудугларын кидин-не кылдып, май бирезде 4 өрэдээ уруулар асылзин дооскан. Тудугчулар бо чылын 35 чурталга бажынаарны тудары-биле бедиткен хулээгелерин алганнар. Колхозта тудуглар чүгле сан талазы-биле күүсетинип турар эвес, харын оларнык шыннары эки, кылдыгын бажынаар кырышалыг, кладовкалыг.

Тудуг бригаданың бригадирин эш Адыа тудугчуларның күш-ажылын шын организастаанының түнелдиге 40 ажыг колхозчулар чангыс эл-сеткидиг ажылдап турарлар. Мурнакчы тудугчулар хун бүрү өзүп турар. Чижээ, Шойдак, Коней, Чанчык-оол, Сырат, Аралдин болгаш өскөлөр-даа үлүг нормаларын үргүчү ажыр күүседип турар.

Ч. ДАЖЫВАА.

Колхозтарның саң ажыл-агый чорудулгазынга контрольду күштелдирер

Колхозтар болза, улуг ажыл-агыйлар. Оларның эт-хөргөзгүндүзү, колхозчуларның ортузунда нинти өнчүзү болур. Колхозтуң орулга-чарыга сметазын чыл бүрүде кылдып, ону колхозчуларның нинти хуралына бадылап ап турар. Ол хөргөзгүн камналгалыг болгаш ажыктыг чарыгалары доктааткан чурум өзүгаар чорудары колхоз даргазының хүндүлүгү хүлээлгези.

Орулга-чарыгалык сметазын сагывайн турар колхозтар бистиң областта бар. Ылангыя Барын-Хемчик районунуң Ворошилов аттыг колхозтуң 1953 чылда сметазына 3500 рубльди административ ажыл-агый чарыгаларына киирери көрдүнгөн турган, а херек кырында 6063 рубль чарыгатынган ийикпе, азы 2563 рубльди артыкка чараан. Бүдүрүлгө хереглелеринге 58600 рубльди чарыыр дээнинден 12322 рубль артыр чарыгатынган. Оун түнелдиге колхозчуларның күш-хүнүнге бээр төлевири кызырылган.

Кызыл-Мажалык МТС-тиң инструктор-бухгалтери эш Арбажык колхозтарда саң-хөө чурумунуң ыңдыг үрөшкенини-биле демисел чорутпаан.

МТС-терниң кол инструктор-бухгалтерлери колхозтарның баштаар черлериниң саң ажыл-агый чорудулгазынга контрольду күштелдирер херек. Олар болза, колхозтар санакчыларының ажылынга практиктиг дузаланы көргүзүп хүлээлгези.

Көдээ ажыл-агый артелидериниң саң ажыл-агый чорудулгазынга контрольдук болгаш практиктиг дузалачыны кошкак болуп турары-би-

ле улуг чөптөстөр илереп турар. Чамдык колхозтарның баштаар черлери акша хөргөзгүн шын чарыгалды дээш демисел чорутпайн турарлар. Сут-Хөл районунуң Сталин аттыг колхозтуң баштаар чери болгаш саналга ажылдакчылары бүдүрүлгө планының база орулга-чарыга сметазының күүселдизинче контрольду кошкактан турган. Оун түнелдиге эрткен чылын акша орулгазының планын чүгле 49,9 хуу күүсеткен. Административ ажыл-агый чарыгалыгына 10532 рубльди ажыр үндүргөн. Колхозчуларның күш-хүнүнге 114 муң рубльди үндүрери планда көрдүнгөн, а херек кырында чүгле 20 муң рубль үлөтүнгөн. Таңды районунуң «Кызыл партизан» колхозтуң хуваашсан фондузу 1953 чылда мурнуудагы чылдагызындан 32,9 муң рубльге кызырылган.

Саң-хөө чурумунуң кошкаан болгаш ажыл-агый эвес чорукту Эрзин, Өвүр районнарның колхозтары база көргүзүп турар. Ол болза, ук районнарның көдээ ажыл-агый артелидериниң база МТС-териниң талазында колхозтарның саң-ажыл-агый чорудулгазынга контрольду экижитпээниниң херечизи болур. Артелидериниң саң-ажыл-агый бадылагына контрольду күштелдирери, колхозтарның саналга ажылдакчыларының составын экижилери, оларның ажылынга практиктиг дузалачыны көргүзери чугула.

П. КАЛИНИН, областтык көдээ ажыл-агый артелидериниң инструктор-бухгалтери.

Эки ажылдыг белеккелчи

Таңды районунуң Элегесте белеккелчи Оюн Начий-оол ол ажылында ам дөрт чыл ажыр турар. Бо аразында оон ажылына дугадалдыг каражаның чагыс-даа таварылгазы болбаан, бердинген оонааданы ол чыл, квартал болгаш ай санында ажыр күүседип келген. Оон ажылының шагы чондун белеккел хүлээп алырынга таарымчалыг тургустунган. Совхоз болгаш колхозтарның аайы-биле үнүшкүнүг садылаашкыны организастаашаан, белеккелдиң чугулазының дугайында тайлыбыр ажылын могаг чок калбартып турар.

Таңдының белеккелдер конторазының мурнакчы ажылдакчыларының бирээзи эш Начий-оол бо чылды баштайгы кварталында улуг алгыкештиң планын 170 хуу, биче алгыкештиң—104 хуу, хаваа кезин—140 хуу, өлүктүн өске чүтү белеккелдерин—111 хуу күүсеткен. Ийгини кварталда оон-даа бедик көргүзүгүлери болурунга Оюн Начий-оол улам чүткүлдүг ажылдап турар.

А. ДОРЖУ.

Колхозка шеф

Тоужу районунуң профэвилел организасталары районунуң колхозтарына шеф дузалачынын көргүзүп турар.

Районунуң ийи колхозтарына 12—12 кижилг ийи бригада чоруткаш, 6—6 гектар картофель болгаш ногаа шөлүдүн кажаазын тутканнар. Шеф ажылында эштер Посохин, Чистиков, Нюрсат, Дажыжык, Скобеев олар эң илдепкейлиг киржиң, үлөгерлиг ажылдааннар.

Профэвилел организасталарының ол эгелээшкенин районунуң партия, совет организасталары деткөөн. Ычылга-даа райулеттур комбинады (директору эш Скобеев), өлүк белеккелчи конторазы (директору эш Суворов) олар шеф ажылына боттарының коллективтеринден чангыс-даа кижин чорутпааннар.

В. ДАМДЫН-ООЛ.

Бөрүгө удур демисел

Областың колхозтарында колхозчу аячылар, малдын дайзыны—Бөрүлери унуткап турар дугайында чагалалары «Шын» солун редакциясы көдээ бижикчилеринден апар турар.

Улуг-Хем районунуң Маленков атты көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары Сынаа, Аракчаа, Данзын, Комбу-Суруң сөөлүгү каш хунерде 16 бөрүектер болгаш 1 улуг бөрү өлүргөнер деп эш Т. Балган бижээ.

Бай-Тайга райондан эш Х. Чамбаның бижип турары болза, Молотов аттыг колхозтуң аячызы эш Будаачы 1940 чылдан бээр 68 бөрү өлүргөн болгаш бо чылын 9 бөрүектерин унуткап чок кылган.

С. КЫЗЫЛ-ООЛ.

КОЛХОЗЧУ ХЕРЭЖЕННЕР

Чөөн-Хемчик районунуң «Коммунизмче орук» колхозтуң колхозчу херээженнери колхоз бүдүрүлгезинде илдепкейлиг киржи турарлар. Херээженнери колхоз бүдүрүлгезинге калбаа-биле киириштирер сурулга-биле уруулар асылзин тургускан.

Бирги болгаш ийиги хову бригадаларында 109 херээженнер ажылдап турар. Олар чаксы тарылгага белеккелдиң үезинде 1800 центнер үрезини бедик шынарлыг кылдыр арылааннар. 356 га кур болгаш куруккан черлерин даңжы болгаш чараганын аштап арылааннар. Ам ында кызылтооты чагып тараан. Сад, ногаа ажылын өстүрүп сайырадыры-биле 13 километр чаа сугтарыла бугазын казып дооскаш, ажылдалга киирген. 13 комсомолчу уруулар ногаа бригаданыңа ажылдап, удобренниге хереглээр 800 ажыг тонна өдөкти сөөртүп, 4 парниктерин кылган. Ында 16 муң ажыг рассадаларны олурткылааннар. Алыттың 38 илбирлери-биле 845 га черниң шөлүн илбиртээнер.

Хову ажылында мурнакчы ажылдап, үлүг нормазын ажыр күүседип

турар колхозчу херээженнер хөй. Комсомолчулар М. Таан, К. Момай, К. Көк, М. Тооруккай, М. Бирямаа, К. Толума, И. Дырткы олар хун нормазын 120—175 хуу чедир күүседип турганнар.

Куулар Сенденге баштаган 23 кижилг бригада школының 1954—1955 өөредилге чылында оттулар 800 кубометр, өске албан черлеринге хереглээр 1600 ажыг кубометр ыяшты хал белеккелдир. Тудуг бригаданында 23 кижин 1800 кубометр тудуг ыяшты белеккелдире киришкен. Оун-биле кады олар туттуган бажынаарының кырын доврактап, иштин чугайлап турарлар. Ында М. Тоужоко, Кожан, Тарыймаа олар ажыл нормазын үргүлүчү 100—125 хуу күүседип келгенер.

Мал фермаларында 49 колхозчу херээженнер ажылдап турар. Олардан сааныч Мыйдок 15 инектен 15 бызааларын, хойжулар К. Седи 178 хойдан 185 хурааннаарын, Моргуулчу 210 хойдан 216 хурааннаарын алганнар. Комсомолчу Хувискаал 10 саар инектерден бедик саалданы чедип ап турар.

КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙНЫҢ МУРНАКЧЫЛАРЫНЫҢ ДУРЖУЛGAЗЫНДАН

Картофельдиң дүжүдүн ийи катап көвүдөдир бис

Коммунисттик партия болгаш Совет казак көдээ ажыл-агыйны шыңгы көдүрериниң тодаргай программаны айткан. Ылангыя элээн улуг шөлдерге картофельдиң бедик дүжүттүгүн чедип алыр сорулганы илди үндүргөн.

Бистиң звеносу картофельди тарып олуртуру-биле он сес чылдын дургузунда ажылдап турар. Элээн каш чылдарың дургузунда бо үнелиг культураны бедик дүжүттүгүн ап келген бис. Бис, ону канчап чедип алган бис?

Хамыктың мурнууда колхозтуң бодунун дугайында каш сөс. Бистиң Май I аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң чамдык черлери элэзиниң болгаш кужурулук черлерде турар. Черниң андарар хөрзүңү ханы эвес болгаш ында чемиштиң чүлдөр ховар болуп турар. База колхозтуң турар чериниң агаар бойдузу ыңдыг-ла кончук туруштуг эвес. Чижээлээрге, эрткен чылда кандаашкын болган. Ындыг болза-даа, бедик дүжүттүгү алган бис: гектар бүрүзүндөне ортумак-биле 371 центнер картофель ажаап алдынган.

Бедик дүжүттү алырын хандырып турар эң чугула чүдү болза, хамыктың мурнууда мурнакчы совет агротехниканы практикага ботландырып билери болур. Чижээлээрге, бо талазы-биле биске агроном эштер Кошелев, Кифарук, Полескиде хову ажылының эртем-шинчилел станциязының эртем ажылдакчызы эш Островский болгаш өскөлөр-даа эки дузалал турар. Бүгү ажылдарын агрономун киржилгези-биле баш бурунгаар чогааткан планыны шыңгыны барындаалап чорудуп турар бис. Хөрзүңүнүң онзагай байдалдарын барымдаалап, агротехниктиг хемчеглерни бүгү комплекслиг планга баш бурунгаар кирип турар. Агаар бойдузун байдалдары өскерилгенде

1953 чылдын сентябрь 3-те СЭКП ТК-ның Планкумуга кылган илдектине Н. С. Хрушев картофельдиң бедик дүжүттүгүн мастериңиң дугайын чугаалап тургаш, гектар бүрүзүндө 800 центнер картофельди өстүрүп алган украин колхозуу Марта Худолыйиң адына база айтып турган. Бо чүдөде М. Худолый бодунуң звеносуна ажылының дуржулганын чугаалап турар.

планга чогуур чазалгаларны база кирип турар. Картофель олуртур шөлү шын шилип алыры болгаш ону өй-шаанда бедик шынарлыг кылдыр ажылдап кылдыры канчаар-даа аажок улуг ужуру-дузалыг болуп турар. Кур черге тараан күзүн чагып тарыыр кызылтооты ангызынга картофельди олуртурга оон дүжүдү кончук эки болур деп чүвени дуржулга көргүзүп турар. Чижээ, эрткен чылда звену күзүн чашкан кызылтоотың ангыс участогуна картофельди олурткан. Тарааны алган соонда ол-ла дораан тракторнуң лудильниң деп машиназы-биле 5—6 сантиметр хандыр тараа хооразын тура тыртырып үлдүрөткөн бис, а сентябрының бирги декадазында ук участокту предплужниктиг трактор андазынаары-биле 25 сантиметр ханы андарган. Черниң ханы андарылганы чүгле шыкты хөрзүңге эки тудуп турар эвес, харын картофельдин дазыл системаның өзүп үнеринге таарымчалыг байдалдарны база тургузуп турар.

Удобренелерни белекээр болгаш оларны ажылдаары Картофельдин үнер үези өске культуларга бодарга өр болур деп чүве билдингир. Картофель чечкелери, сызы болгаш чемижи

үнер үезинде чемиштиң чүлдери хөйү негеп турар, ол чорук—хөрзүңге янзы-бүрү удобренелерни негетип турар санын өзүгаар төгерин негеп турар. Өдөкти азы торфкомпостарны минералдыг удобренелерге ыяаыла холааш төгерге оон күштүг болур хуусаазын узадып турар.

Өдөкти, хүлдү, күш өдээн кышкы үеде белекпел ап турар бис. Ол удобренелерниң чемиштиң чүлдери камгалаар төлээде, ховуга сөөртүп эжелегеш, өдөкти калбаа 3—4 метр, бедин 1,5 метр, узуну 20 метр чедир чалдандыр оваалат төккөш, ону торфтуг савалар-биле болгаш оон кырын хар-биле базырып каап турар бис. Сөөлүгү чылдарда торфкомпостар белеккелдир практикалап турар бис.

Удобренелерни харамнанчып, кыргызан херээ черле чок. Чижээлээрге, бистиң звену 1953 чылда 10 гектар черге 400 тонна ирик торфту, 100 тонна торфкомпостарны, 80 центнер хүлдү, а минералдыг удобренелерни—сульфат-аммонийны, суперфосфаты болгаш калийлерни гектар бүрүзүңгө-ле ортумак-биле 13,5 центнерин төккөн. Удобрениелерни янзы-бүрү хуусааларда төгер болган азы ангы болур. Трактор культуваторы-биле ханызын 10—12 сантиметр кылдыр кылыр баштайгы культивацияны үезинде гектар бүрүзүңгө 4 центнер суперфосфатты, 1,2 центнер сульфат-аммонийны, 2,5 центнер калийниң удобренелерин төп турар бис. Ийги культивацияны узун дургаар эвес, доора 14—16 сантиметр ханы чорутушпаан дораан-на илбирттер турар. Кыжын ол черге хар ызындырышыктын чорудуп турар.

Урезиннери белекээр «Чашкан шаанче, савалар сен» деп улустуң үлөгер сөзү бар. Бо

кончук шын үлөгер сөс. Урезиннери шилип алырын болгаш оларны шын ажаап камгалаарын эң харыссалгалды-биле көөр херек. Бистиң звену картофельдиң чүдө бедик дүжүттүгү эрте бижар—«Сеянец—328», ортумак бижар—«Сеянец—419», «Полесский», «Сеянец—36» деп сорттарны олуртуп турар. Урезинге кургаг, үрөлбөз, деизин 50—100 грамм картофельди шилип алыр. Кыжын шыңгаарының мурнууда оларны кургадыр. Урезин картофельди тускай кылган онгарларга (буртуларга) шыңгап турар бис. Чазын урезини ылгап көрүп турар. Олуртуп тарыыр мурнууда 20—25 хонук бурунгаар тарыыр черниң чоогуңга картофельди шыгө яровазастап турар бис. Ону мынчаалдыр бөдүүн байдал-биле кылыр. Чадып каан саван кырынга картофельди 2—3 кат кылдыр төккөш, ону шык саван-биле шып каар. Дүне болгаш бичи соой бээрге картофельди кургаг саван-биле немей шывар.

Шөлгө картофель яровазастаар арга тускай бажын, одаар чүдү сөөртүрүңгө артык чарыгалды негетимези-биле ажыктыг болуп турар, ыңчаарга шөлгө яровазаста картофельдиң сывынчы соргаа эки өзүп келир, оон соонда картофельди ылай бээр сөөртүп турбас чүве болганда олар шүптүзү хөвээр артып үнер.

Урезин картофельди тарыыр мурнууда бактериялыг чемижилдирлер—азотегон азы азотобактерия-биле чемижилер чорук дүжүттүгү бедилеринге эвээш эвес саалдарны чедирип турар.

Урезин участоктарына чайгы олуртулгалар аргазы-биле урезиннери чыл бүрү чаартып турарының ажыктыгы практика көргүскөн. Урезин картофельдиң тарылганын частан тура белекпел алган участкака июнь 25-тен июль 1-ге чедир чорудуп турар бис.

Картофельди олуртуру Москваның картофельчилериниң үлөгерин-биле бистиң звеносу картофель тарырының дөрбөччин-уялчак аргазын элээн каш чылдарда

хөргөп келген. Ол арга тарырының болгаш ажылдап кылырының хөй күш кирер ажылдарын дыка чийгеткен болгаш дүжүттү бедиккен. Картофель дөстөрүн дөрбөччинеп олуртур чорук олурдурулар аразын узун болгаш доора дургаар үлдүредирин үнүштүг негеп турар хемчээлин өзүгаар кылыр арганы берип турар.

Картофельди тарырының үези—апрельдиң төнчүзү азы майдың эези (кажан хөрзүңүн ханызы 10—12 сантиметр чедир 8—10 градус чылды берген үеде) болур. Ындыг-да болза, ол хуусааны чер-черини аайы-биле өскөртүп болур. Эрткен чылын картофельди май 1-ден 5-ке чедир ийи корлустуг трактор андазыны-биле тараан. Ангыс черин андарарының мурнууда органиктиг чемижилдирлер—өдөк биле торфкомпостарны (гектарга 45—50 тоннаны), а ол шык минералдыг чемижилдирин төккөн.

Ийи борбак картофельдиң бот-бодундан аразын 5 сантиметр ырак, ханызын 10—12 сантиметр кылдыр салгаш, дөрбөччин-уялчак арга-биле олурткан. Бир гектарга-ла ортумак-биле 28 центнер картофель кирген.

Олуртушкун соонда шөлү илбиртээр. Хөрзүңүн кырында кадык кагыты чок кылыры-биле ийги илбиртээшкенин үш катап чоруткан. Үшкү илбиртээшкениниң соонда бир неделя болганда олурдулар аразының үлдүредириниң 10 сантиметр чедир ханы чорудуп турар бис. Оун-биле кады картофельди азот чемижилдирге-биле (гектарга-ла 0,75 центнер суперфосфат болгаш 0,8 центнер сульфат-аммоний-биле) немелде чемиргелиги кылып турар бис. Ийи неделя эрткенде ийи дугаар үлдүредириниң 12 сантиметр чедир ханы кылып турар болгаш оон-биле кады олурдуларда бокту чулуп турар бис. Олурдулар аразынын үшкү үлдүредириниң чечкелитип турар үезинде кылыр бис. Бир эвес хөрзүңде шык четчир болза, картофельдин дөзүн коптарып

хөпөп турар бис. Бир эвес чай кандаашкының эвес болза, картофельге немелде чемиргелиги ээрзин үш чедир кылып турар бис. Дүжүттү чогуур өйүңде ажаап алыры улуг ужуру-дузалыг.

Бо чылын бистиң колхозта бүгү картофель шөлүн трактор андазынының ада-биле «СКГ—4» деп машина-биле дөрбөччин-уялчак арга-биле олуртур. Украинаның Россия-биле катап каттышканын 300 чыл оюнга алдар болдуруган социалисттик тарыхка кириштишпаан, мезгил звеном бодунуң участогу 15 гектар чедир көвүдеткен болгаш бүгү шөлүдү гектар бүрүзүңгө-ле 700—800 центнер картофельди өстүрерин хүлээнгөн. Мындыг харыссалгалыг хүлээлгени күүседип алыр төлээде, бистер дыка улуг белеккел ажылдары кылган бис.

Кузун тарыыр кызылтооты кезип алган соонда ол шөлү эрткен чылды сентябрының эгезинде трактор бригаданы 22—25 сантиметр ханы кылдыр андарган. Ыңчаарга ол хөрзүңүнү гектар бүрүзүңгө 3—3 центнер фосфор далганы төккөн.

Кыжын хар ызындырышыктын кылган. 90 центнер күш өдээн, 60 центнер хүлдү белеккел болгаш 600 тонна өдөкти, 45 тонна янзы-бүрү чемижилдирлери шөлгө төккөн. Бо бүгү удобренелерни ангы-ангы үелерде шөлгө төп турар бис. Бистиң звеносу гектар бүрүзүңгө-ле 12 центнер янзы-бүрү минералдыг чемижилдирлери белеккел бис.

Бистер час дүжери-биле шык базырышыктын өй-шаанда кылган бис. Илбиртээшкенин соонда гектарга-ла 2—2 центнер калийниң удобренезин төккөн бис.

Алдынган хүлээлгелерин күүседир бис, картофельдиң дүжүдүн ийи катап көвүдөдир дээш бүгү күжүвүстү салып бис!

МАРТА ХУДОЛИЯ, Житомир областың Радомышльск районунуң Май I аттыг колхозтуң звену удуртукузу.

Герман болгаш австрий айтырыгларын шийтпирлээрин чүү шаптыктап турарыл

Барын-герман милитаризмин каттап төртүндүрүрүнүн политиказы Европада анык чок чорукка болгаш тааныма кыжаны болуп турар дээр дугаында Совет чакаткы сагыдырыгларын шыннын ССРЭ-нин, Англиянын, АКШ-тың болгаш Франциянын даштыкы керектер министрлеринин Берлин чөвүлел хуралынын соонда эрткен үе бадыткап көргүскөн. АКШ-тың болгаш Барын Германиянын тергидекчи бөлүктөрүнүн герман айтырыгы талашы-биле чүү оралдажып турарын тодаргай көргүзүп турар элэн хөй болушкуннар сөөлгү неделяларда болулаан.

Берлин чөвүлел хуралына Германиянын айтырыгларын талашы-биле дугуржулганы барын талашы күүнелерин бууратканын бон эрге-чагыргалар база, милитаризацияны улам күштелдирерин талашы-биле доп-дораан хөдөлүшкүнчө медедээ кылдыр көргөнөр. Дөрт күүнелерин Берлин чөвүлел хуралы доозулган дораан-на барын-герман парламент (бундстаг) бон конституцияга шериг талашы-биле элэн хөй немелде чүүдери кириеринин дугайында шийтпир үндүргөн. Конституцияга киярген ол немелдеринин дузасы-биле бон чазак бүгүлүктүн шериг хүлээлгезин кириер, агрессия армия тургузар, шериг бөлүгүлүктүн шериг кириер болгаш өске-даа чүүдери кылдыр «союбулжугунан» дээр эргени алган.

Март 19-та барын-герман парламентинин үстүкү палатасы—бундстаг база-ла шак ындай шийтпирин хүлээп алган. Ооң соонда Барын Германиянын президентин Хейс Германиянын башкаланыч чоруун болгаш ооң барын кезеңде америк монополияларын тергидеп багырылганын быжыктар, а ол ышкаш агрессия барын герман армияны тургузарына иди бээр ужурулу бон болгаш париж шериг керээлеринге ат салган.

Бо бүгү болза, Аденауэр баштаган барын герман өжээргектер океан ындадан кээп турар дужаларын дүрген темпир-биле күссөдип, герман улустуң эрге-ажыктарына өскөрдүп турар дээринин бүгүлүктүн керезини болуп. «Дер шийгел» деп барын-герман буржуаз журналы кол редактору Давид Бейн ову минир ужурга таварышкан. Бон эрге-чагыргаларын ажил-чорудулганын шүүмчүлөвишаан, ооң бизээни: «... бистин политиказы (өскээр чугаалаарга Барын Германияда чагырыкчы бөлүктөрүнүн политиказы — А. Ш.) барын талашы күүнелеринин күссөдип чүүдери болуп турган болгаш ындай болуп турар-даа. Бистен негетинген чүүдери шүүмчүлүккө чүүсөдип турган бис».

Германиянын ийи кезектеринин немештеринин аразына бот-боттарын билчир чорукту чедип алырынче, чагыс-ай, демократтык болгаш хамаарышпас Германияны тургузарын чигедирине уландыр Герман Демократтык Республиканың чазанын киригез бүгү саналдарын Вашингтондон дөрт айтышкынар эзугаар бон эрге-чагыргалар хүлээп албайн турарлар. Барын талашы күүнелеринин чазактары база Аденауэринин чазак АКШ-тың айтып беришкенин эдери, Германияны чагыс күүнелерге каттыгыр арганын бодун безин чок болдуруп турарлар.

Ооң-биле кады барын-герман милитаристеринин болгаш чөңгөчлөрүнүн чибиниз улам хайныгып турар. «Европаның камгаланыкчы нитилежилгезинин» дугайында шериг керээзи кездештир турары ышак 12 дивизиялар эвес, а 60 дивизияларын ам тургузар деп турарын дугайы оларын солунуна бижиш турар. Каттышкан Штаттар «европа армиянын» дугайында суралгы керезин барын-европа чурттарына дөпөп четтикпез, ынаарга бон бөлүүнүң негелдери беш каттап улгады хона берген!

Херек кырында Барын Германиянын шериг министри Теодор Бланк барын-герман армияны чөпсөргезин баштайгы дөвөлөдөр кылдыр 45 миллиард марканы (акшаны) үндүрүп бээрин негези. Бланктын тургусканы, барын-герман армияны удуртуп төвү шаандагы гитлерчи «улуг төп штабтын» хажык жок хожолгасы болуп турар деп Бондан чокта чагы динчидыга айтып турган, Гамбургта үнүп турар «Ди вельд» деп солунун бизээниң эзугаар алырга, Барын Германияда

турар «солдаттар эвилелдери» дээр эвилелдерде делегейин ийги дайынын 1.125 муң ажык киржикчилери, ооң иштинде шаандагы гитлерчи организацияларнын 600 муң ажык кижигүнөри каттышкан болуп турар.

Бон милитаристеринин болгаш чөңгөчлөрүнүн хөйге меделелдери улам-на чөңгөзүлүп апар чыдар. «Немец солдаттар эвилелдеринин» Бонга болган конференциясына ол-ла Теодор Бланк «немец аныктык база каттап солдаттар болурунга белед» деп ыят чокка меделгези. Бон министр Якоб Кайзер чокта чаа польша черлери Барын Германияда шилчидери негеп турган, а Солгу Рейн-Вестфалия черинин премьер-министри Карл Арнольд Бельгия болгаш Голландияга девискээр талашы-биле негелде кылтып турар. Француз Эльзас-Лотарингияга хамаарыштыр негелделер Барын Германияда база удаа-дараа көрдүрүп турар.

«Европаның камгаланыкчы нитилежилгезинин» дугайында керезин француз парламентинин күштүгү болдуруп бадылаарын чедип алып дээр бон эрге-чагыргалар боттарынын Францияга базышкынын сөөлгү үеде улам күштелдирген. Харын бо сорулгалар дүүштүр Аденауэр марттың ортан үезинде Парижге чоран болгаш Франциянын даштыкы херектер министри Бидо-биле чогуур чугаалажышкынын чоруткан. Бичаарга Аденауэр америк департаментинин айтышкынын эзугаар чугаалап турган дээрин илден. Чокта чаа «Дейли миссир» деп англи солун бодунуң кылган карикатуразына Аденауэрин болгаш ооң политиказын «Даллес юбер аллес!» — («Даллес чүүдөн-даа артык бедик!») деп керээлгези.

Сөөлгү үеде америк чазак барын-герман парлада Франциянын политиказын ажилдакчыларын күженишкенин кортпактап, бир эвес Франция «европаның камгаланыкчы нитилежилгезинин» дугайында керезин чокко үеде күштүк болдуруп бадылаас болза, Бон биле Вашингтонун аразына шуут шериг эвилели тургустунган турар деп меделде турар. Бон канцлер Аденауэринин чокта чаа Грецияга, Турцияга болгаш Италияга чоранын база бодунче кичээнгей салдырып турар. Вашингтондан айтышкынар эзугаар кылган ол чоруктар бон чөңгөчлөрүнүн болгаш оларнын океан ындада элдеринин агрессия планнарын дөрт хамаарылгалык болуп турар дээринге чигиниш чок.

Барын Германиянын милитаризациянын дүргедирине бон эрге-чагыргаларын угланышкыны герман айтырыгы талашы-биле дугуржулганы чедип алырын улам бергедип, чагыс-ай, тайбыга ынакшылдык болгаш демократтык Германияны тургузарын нарылдуу турар. АКШ-тын тергидекчи бөлүктөрүнүн күссөдип чүүсөдип турар бон милитаристеринин бо авантюрагы, улуска удур политиказы чүглө Германияда эвес, харын Францияда, Англияда болгаш өске-даа европа чурттарында буруу шавышкынын база удурланышкынын хайныктыгы турар.

Бондан француз парламентиже каржы кызышкына холбаштыр француз социалист депутат Жюль Моң мынча деп бизээни: «Германияны чөпсөргезинге хамаарыштыр бодуустуң чөпсөргезинге камгалаар болзувуса», биске (өскээр чугаалаарга французтарга А. Ш.) Вашингтон—Бон деп өзек тургузары-биле кыжанын турганар. Бон канцлеринин базышкынын оон-даа чиктиг болуп турар. Аденауэринин чуртунга дивизиялары болгаш төп штабты хандырып берип болу деп базымын бистин кылырчысты Аденауэр биске саналаварын баар ындай хүн чагыс-даа эртпейн турар. Францияга шак ындай сүмелер бээр Германиянын талашыдан эмнин эртир уттуучал чүүл болуп турар эвес ыйнаан?».

Барын Германиянын «Френкише тегеспост» деп социал-демократтык солунунун кол редактору Вильгельм Рипкеол Бонда милитаристтик болгаш чөңгөзүлүгү калчааралга холбаштыр мынча деп бизээни: «Мында болдурак чүүдүнүн политиказын чорудуп турар, ол политика чүглө мелегей эвес, харын авантюристтик болгаш келир үеге айнылды».

Барын Германиянын милитаризациянын политиказын, база ол политиканы англи чагырыкчы бөлүк-

теринин деткип турарын англи парламентинин кижигүнө лейборист Ян Микардо база-ла ындай азылдык көргөн. «Бо дээрге, ийи дакыр мугулай чүве-дир, баштай бис өлүг араатанын дигрескеш, ооң соонда боттарымыс агаа удур чөпсөргезин ужурулу ышак чүд бис» — деп Микардо меделгези.

Барын Германиянын ремилитаризациянын политиказын үргүлчүдээрине барын талашы күүнелеринин болгаш бон бөлүктүн чүктүлү Берлинге австрий айтырыгы талашы-биле дугуржулга чедип алырын база шаптыктаан дээрзи билдингир болгай.

Австриянын герман милитаристеринин сырыштырындан база австрий девискээрин америк болгаш барын-герман империалистеринин плацдармынче шийчидиринден Австрияны камгалап турар пунктларын австрий күүнелеринин төлөвилелдине кириерин совет төлээлери, австрий улустуң эрге-ажыктарын барымдалааш, саналааннар. Гитлеризмге удур дайында болгаш Австрияны хостазына киржиш турган күүнелер, австрий шериг базаларын тургузарына бодунун девискээрин ооң бербезин совет саналдарга көрүп турган. Германия-биле тайбың керезин чарынын саалааны-биле холбаштыр эжелеп чагырып турар дөрт күүнелеринин шериглеринин Австрияга түр турарын, ынаалза-даа ол шериглерин Венадан чайладырын ССРЭ-нин саналдары көрүп турган.

Европада тайбыңны болгаш Австриянын хамаарышпас чоруун камгалаарынче улганан Совет Эвилелдинин бо саналдарын хүлээп албайн баргып, барын талашы күүнелер австрий айтырыгын таарыштырынын күзевейн турарын ооң-биле көргүскөнөр. Бичаарга Берлин чөвүлел хуралынын соонда эрткен үе ССРЭ-нин төлээлериинин туржунуң чөптүк болгаш шыннын бадыткаан.

Барын Германиянын милитаризациянын чорудулгасы улам күштелгөн. Австрияда болгаш Барын Германияда чаа аншлюсту (Австрияны Германияга күш-биле каттыштырыны) белекпей турар реаксылыг фашистик бөлүктөрүнүн ажил-чорудулгасы күштелген.

Герман милитаризациянын оруун арылгала берип, Австрияны «герман империянын» база каттап сырыштыр хандырыгыне чүктүп турар күштер Австрияда чүглө чажыт эвес, харын ажы-биле хөдөлүп турар. Ол ажил-чорудулгада австрий чагырыкчы бөлүктөрүнүн хөй-хөй төлээлчилери кириш турар. 1938 чылдын аншлюстун Австрияга оон иштинге реаксылыг фашистик кижилер белеккөн дээрзин маңаа холбаштыр меделгези тааржыр.

Амгы үеде чазактын «улусчу партиясы-биле» эвилелдеп турар, «Хамаарышпасларнын эвилели» деп австрий чаа фашистик организациянын баштыкчыларынын бирээни Краустуң чокта чаа меделгези: «Германия-биле сырык кады ажилдашылганын эгелээр үе келген. Австрия—герман чурт, харын оон-даа артык—ол герман сорулгалык болуп турар.» «Герман сорулгалы» деп австрий чаа фашистеринин чүүн ычак турарын фактылар тодаргай көргүзүп турар. Австрияда «солдаттар ужуражышкынын» болгаш өске-даа милитаристтик чыштарын чорудуп, чажырттык шериг кезектерин тургузуп, пангерманчы болгаш антисоветтик пропагандалары чорудуп турар.

Демократтык австрий парладалык динчтанканын эзугаар алырга, чокта чаа Зальцбургга гитлерчи армиянын шаандагы австрий танкистеринин чажыт хуралы болган. Хуралды Барын Германиядан келген, шаандагы гитлерчи армиянын полковник Шварцрок удуртуп турган. Хуралдын киржикчилери Австрияга «Шаандагы танкистеринин чаңчыл болган эвилели» тургузар деп шийтпир үндүргөнөр.

Барын-герман «Солдаттар эвилелдинин» баштыкчыларынын бирээни, чөңгөзүн болгаш аншлюстуд сурталчызы—гитлерчи фельдмаршал чоран Кессельрининин Австрияга чораны оон тудак чок меделгелдик факт болган. Дайыннын чыдарында Германиянын эжелеп алкан турган чурттарына оон-он муң тайбың чуртчылары боолал өлүргөн ол кем-

буруулук кижинин келгенине холбаштыр килеңгезикчинин илереткен демократтык парладала Кессельрининин келгени чаа «айтышкын» характерлик болган деп меделгези: ол Бонга чагырткан чажыт австрий шериг организацияларына «айтышкынар» берип турган.

Австриянын хамаарышпас чоруунун салымына эң айылыгы бо бүгү ажил-чорудулганы барын талашы күүнелер чүүлдүгүнү көрүп турар, оон австрий чазак дөрт деткип турар. Австриянын хамаарышпас чоруунун хөзөңгө австрий эрге-чагыргаларын оон ындай хоралап турар чүвези чүд дээрге, оларнын херек кырында чүүлдү хажыдып, австрий айтырыгын таарыштырынын бууратканынын харысгалзын барын талашы күүнелеринин болгаш Берлинге чоран австрий чазак төлээлериин кырындан. Совет Эвилелдинин кырында чүүн каарынче чүткүп турары болуп. Бичаалзак, Берлин чөвүлел хуралына австрий улустуң эрге-ажыктарын болгаш оон чуртунуң хамаарышпас чоруунун иштин камгалакчызы чүглө Совет Эвилели болган дээрзи билдингир болгай.

Герман монополистер болгаш австрий реакциянык төлээлчилери барын талашы күүнелер-биле холбаштыр алгаш, герман болгаш австрий айтырыгларын тайбың арга-биле таарыштырынын моондактап турарлар.

Бичаалза-даа Германиянын болгаш Австриянын чонунуң калбак массалары, бүгү делегейин улустары-биле бир дөмей, герман болгаш австрий айтырыгларын шийтпирлээринин шын оруу Берлин чөвүлел хуралына совет төлээлериин кириген саналында тодаратынган дээрине улам бүзүрөп турарлар. Совет саналдар болза, тайбыңнын, аймык чок чоруктуң болгаш бүгү улустарын нити эрге-ажыктарын хөзөңгө дээр герман милитаризациянын эрге-ажык чугула дээрин барымдалап турар деп чүвө билдингир болгай.

Немештеринин боттары, ылаңгыя аңаа барын-герман социал-демократтар Германиянын башкаланыч чоруунуң болгаш оон милитаризациянын политиказына удур улам шийтпирдик демесежиг эгелзениер. Германиянын социал-демократтык партиянын чокта чаа Кельнге болган район конференциясында «европаның камгаланыкчы нитилежилгезин» тургузарын төлөвилелдине удур удурланышкын илеретип турар резолюцияны чүүлдүгүнүң деткени. «Политиктиг күштеринин амгы хамаарылганын үезинде каттап чөпсөргезинин чүглө милитаристтик болгаш националисттик бүгү күштеринин туржунун быжылгаар, ынаарга күштеринин иштинки политиктиг хамаарылгасы ажыктын аңгыга хоралыг кылдыр дорадап баксыраар» деп ол резолюцияда чугаалап турар.

Барын Европаның алды чурттарынын парламент болгаш политиктиг ажилдакчыларынын чокта чаа Парижге болган чөвүлел хуралы база-ла АКШ-тын политиказына удурланышкынын Барын Европада күштелип турарын дугайын чугаалап турар. Ол чөвүлел хуралга суралгы политиктиг ажилдакчылар, оон иштинде Эдуард Даладе, Пьетро Нени, Густов Хейнеман болгаш өскөрдө киришкен. Чөвүлел хуралдын чагыс үн-биле хүлээп алган резолюциясында меделгези: «Улустар аразынын чөвүлел хуралы «европаның камгаланыкчы нитилежилгезинге» удурланып, база улустар аразынын айтырыгларын, оон иштинде Германиянын тайбың арга-биле каттыштырынын, бүгү герман девискээрге хостуг сонгудаларын чорударын, Германия-биле база Австрия-биле тайбың керээлери чарынын, Чөөн чүк биле Барын чүктүң аразына салгынын болгаш культуранын чогулмалыг харылааларын каттап дигриеринин, а ол ышкаш коллективтик аймык чок чоруктуң системасын организастаарын айтырыгларын шийтпирлээр сорулда-биле чугаалажышкынын каттап эгелзери негеп тур».

Герман милитаризмин каттап төртүндүрүрүнүн болгаш шериг бөлүгүлүктүн шериг тургузарын планнарын ойтур шаварын боттарынын эрге-ажыктарын негеп турарын Европаның улустары улам медедере биллп бар чыдар.

Тайбыңнын Бүгү-делегей Чөвүлелинин онза сессиязынче совет делегациянын айтканганы

Тайбыңнын Бүгү-делегей Чөвүлелинин онза сессиязын ажилына киржири-биле совет делегация май 22-де Берлинге айтканган.

Делегациянын составында Н. С. Тихонов, А. А. Сурков, А. И. Опарин, М. И. Котов, митрополит Николай Крутицкий болгаш Коаменский база өскөрдө-даа бар.

Делегациянын составында Н. С. (СЭТА).

Тибеттин тайбың арга-биле хосталганынын үш чылы

ПЕКИН. Май 23-те Тибетти тайбың арга-биле хосталганынын үш чылы болган. Ол хүн болза, бүгү кыдат улустуң амдыралында улуг байырлал болуп. Даштыкы дарлааның дөңгүзүндө хосталган болгаш Кыдаттын улустарын акы-думалыкы чагыс-ай өг-бүлөзине культурулу болгаш экономиктиг хөжүмдө орунда кирген, тибет улуска ол болза, онза өөрүшкүлүг хүн болуп.

Пекиннин барын талашы кезинде националдарын төп институт бар, ол болза, Кыдат Улус Республиканың национал кадрларын кол дарганнаар чер болуп турар. Ол институт өөренип турар, Кыдатта турар яныз-бүрү национал 869 оолдарын болгаш кыстарын ортузунда 170 ажык тибеттер өөренип турарлар. Олар боже Тибетти яныз-бүрү мжулардан келгенер.

Институтта өөренип турар аныктарга үрөтүнедиг өөренирине бүгү-ле таарымчалыг байдалдарын тургускан. Амгы үеде институт 300 ажык тускай эртемнигерин белекпей үндүргөн. Эрткен чылдык төн-чүзүндө институту доозуп үнген тибет доозукчуларын 113 кижиге составтыг баштайгы бөлүү төрөөн черинче чораннар. (СЭТА).

Чжоу Эн-лайн Иденге чораны

ПЕКИН. Сяньхуа агенттелинин корреспондентинин Женевадан меделзеп турарын эзугаар алырга, Кыдат Улус Республиканың даштыкы херектер министри Чжоу Эн-лай май 20-де Англияда даштыкы херектер министри Антони Иденге чоран. Оларнын чугаалажышкыны бир шак үргүлчүлөн. (СЭТА).

Индиянын кадык камгалап министр Чжоу Эн-лайн хулээп алганы

ПЕКИН. Сяньхуа агенттелинин корреспондентинин Женевадан меделзеп турарын эзугаар алырга, Кыдат Улус Республиканың даштыкы херектер министри Чжоу Эн-лай май 19-та Женевада турар Индиянын кадык-камгалап министри дээрги Амрит Каури хулээп алган. (СЭТА).

Судтун залындан

Орларын шийткени

Күш-ажыл кылып болуп аргалыг тургаш, каның-даа ажыга кирбей, күрүңнени болгаш бодунуң эрге-ажыкка ажилдаарындан ойталап, совет кижилерин патриотчу мөзүштары эдилейин чоруу замдык чалгаа кижилер бисте ам-даа бар. Ынды кижилер күрүңнени болгаш хамаатыларың өңчү-хөргөзүн оорларын аргасы-биле амдыраарын оралдажып, совет коойлуга удур кем-буруулук үүлдешкинерин кылып турар.

1922 чылда төртүнгөн Иван Игнатевич Вотиин, 1928 чылда төртүнгөн Михаил Агеевич Шведов олар, Тыва областа өске областтардан келгенер. Олар болза, Кызыл биле Абакан аразына чоруп турган, Бий-Хем районунуң Туран хоорайга док-

тааннар. Шведов болза, Бий-Хем МТС-тин үезин тараа лабораториянын эжини урар киргеш, 75 рубль өртөктин соңга көжөгезин оорлаан. Оон ындай Вотиин биле Шведов ийилээ ол хоорайнын чурттакчызы эш Евсикованың бакымынын эжини кезең үрөп киргеш, бакымын 1602 рубль өртөктин яныз-бүрү дериг-херекселдерин оорлааннар. Олар ол оорлап алган хөргөзү-биле Минусинск хоорайга чеде бергенер. Чаштыгарын оралдашса-даа, олар милиция органына туттурганнар.

Бий-Хем районунуң улус суду И. И. Вотиин болгаш М. А. Шведов оларын кем-буруулук хөзөңгө көргөш, кайзын-даа 10 чыл хуусаалыг хосталганын казып шийткен.

И. ПЕТУХОВ.

Бидонун Парижге чорутканы

ЛОНДОН. Рейтер агенттелинин Женевада корреспондентинин меделзеп турарын эзугаар алырга, май 21-ниң кезеңинде Франциянын даштыкы херектер министри Бидо фран-

цуз чазак-биле консультация кылып дээр Женевадан Парижге чоруткан. (СЭТА).

Чилде башкыларын ажил соксадышкыны

НЬЮ-ЙОРК. Юнайтед Пресс агенттелинин корреспондентинин Сант-Ягодан меделзеп турарын эзугаар алырга, Чилде дээр өөрдөлчө черлер болгаш школалар башкы-

ларынын ажил соксадышкыны болган. Ажил соксадышкыны кылганнар ажил төлөвирин бедидерин негеп турарлар. (СЭТА).

А. ШАТИЛОВ.

Заготживсыренуң Кызыл Районуң Конторазы

Алгы-кеш, өлүк болгаш дук дужааннарга дындадыр болза, 1954 чылдын январь 1-ге чедир берген бараанчыгына маан ордерлерин болгаш квантацияларын регистрациязын 1954 чылдын июнь 1-ге чедир чорудар.

Кызыл хоорайда чурттап турар дужаакчылар регистрацияны Каменная кудумчузунда 61

бажыга эрттирер, а чурттакчылар черлерде чурттап турар дужаакчылар көдө Советтерге регистрация эрттирер.

1954 чылдын июнь 1-ге чедир регистрацияга ордерин болгаш квантациязын көргүспези дужаакчылар бараанчыдылга алып эргезин казыдар.

Дирекция.